

Nr 225.

Av herrar **Swartling** och **Ekströmer**, om anslag till en assistent åt statskonsulenten i fårskötsel m. m.

Fårstocken inom vårt land har sedan år 1919 nedgått med två tredjedelar eller från cirka 1.5 miljoner får och lamm till cirka 0.5 miljoner. Orsakerna härtill ha självfallet varit många. I främsta rummet kan hänvisas till övergången från naturahushållning till penninghushållning. De statliga stödåtgärderna på jordbrukets område ha icke heller gynnat fåraveln. Genom att dessa åtgärder varit inriktade på annan produktion, har fåraveln i stället kommit så att säga i skymundan. Den har dock sitt stora berättigande. Särskilt på magrare trakter, på mera svårbrukad, stembunden jord, på avskilda lägen med dåliga kommunikationer, i fjälltrakter etc. visar sig sålunda fåraveln ofta vara annan produktion överlägsen i fråga om räntabilitet. Fåraveln har dock visat sig lönande även på bördigare jord. Men förutsättningen är, att densamma skötes på rätt sätt. Inom den äldre svenska fårskötseln ha begåtts många fel, som gjort att den burit sig mindre väl. Därav har uppkommit den vanföreställningen, att fåravel ej kan bära sig. Upplysning behöves för att skingra denna felföreställning och ingjuta nytt intresse för fåraveln.

De fr. o. m. år 1918 vidtagna statsåtgärderna för fåravelns befrämjande i form av organisationsbidrag till baggföreningar, utlämnande av bagghållningsbidrag samt understöd till fåravelsstationer hava icke visat sig vara tillräckliga för att framlocka en ökad fåravel (se nionde huvudtiteln, sid. 147). Väl har de svenska fårens kvalitet avsevärt förbättrats under de år den varit föremål för omvårdnad, och särskilt anse landets yllefabrikanter, att den svenska ullen i hög grad förbättrats. Men till någon ökning av rikets fårstock ha åtgärderna ej lett, och nu är stocken så låg, att endast 4 procent av rikets ullbehov produceras inom landet. I händelse av avspärning genom krig skulle detta förhållande medföra ett katastrofalt läge. Detta såväl med avseende på ull såsom råmaterial till kläder, strumpor och vantar som ock pälskinn för bl. a. krigsmaktens behov.

En ökad fåravel och ullproduktion skulle helt visst bäst främjas genom ett fastställande av minimipris på svensk ull av exempelvis 2 kronor per kg. till fårägarna. Normalt ligger ullpriset f. n. vid cirka kr. 1: 60 per kg. Skillnaden mellan ett pris av 2 kronor och det lägre pris, som ulluppköparna med stöd av utomlandspriset anse sig kunna betala, skulle för sådant fall staten kunna svara för.

Oberoende av eller vid sidan av en sådan åtgärd behövas emellertid andra och kraftiga åtgärder för att bibehålla den inom vissa trakter rätt avsevärda

fåravel, som ännu finnes kvar, bl. a. i Norrland, samt för att vidare utveckla denna fåravel. I de nordligare länen har fåravel för husbehov ännu sin naturliga plats i hushållningen. I Jämtlands län erbjuda fjällbetena goda möjligheter för en utvidgad fåravel, och de mindre jordbrukarna skulle kunna sluta sig samman för att hålla hjordar på bete under fyra månader under ledning av herde med hund. Detta är icke oförsökt i vårt land, och i Norge har man en 100-årig god erfarenhet av en sådan anordning.

Norrland är så vidsträckt och landet i sin helhet ett så stort distrikt, att den arbetskraft, som nu står till förfogande för fåravelns befrämjande i form av en statskonsulent i fårskötsel, ej är tillräcklig för det ändamål, som här skisserats. Statskonsulenten behöver till sitt förfogande en assistent, och denne borde lämpligen få Norrland till sitt distrikt, med stationering i Sollefteå för att nedbringa resekostnaderna. I samarbete med statskonsulenten skulle denne besöka de socknar, där största fårantalet finnes, och på olika sätt hjälpa fårägarna till rätta med deras hantering. Där intresse förefunnos för ny fårskötsel, skulle assistenten uppgöra plan för dylik samt därefter på eget initiativ åter besöka sådana personer, så att en verkligt praktisk-ekonomisk fårskötsel komme till stånd. Vid skolorna på jordbruksområdet i Norrland skulle han hålla kortare kurser i fårskötsel. Vid förfall för statskonsulenten eller eljest, då dennes övriga tjänsteåligganden sådant påfordrade, skulle han biträda vid förrättningar även i Svea- och Götaland samt vara statskonsulenten behjälplig med olika expeditionsgöromål.

Till assistent torde förordnas person med agronomexamen. Hans lön synes lämpligen kunna sättas till 6,000 kronor såsom begynnelselön. För resor beräknas åtgå 2,500 kronor.

F. n. råder jämväl en kännbar brist på fårherdar, och detta bidrager till att fårskötsel ej kan etableras på så många egendomar, som önskligt vore. Det är sannolikt, att, om större bidrag till genomgående av förekommande kurser för utbildning av fårherdar lämnades samt kurserna utsträcktes och elev finge någon lön under utbildningen, intresset för desamma skulle bli större än f. n. är fallet. Just nu är nämligen knappast möjligt att erhålla elever till kurserna, ehuru dessa erhålla fri kost och logi under 3 1/2 månad samt därtill 25 kronor per månad under andra och tredje månaden av utbildningen.

Fårherdar behövas ej allenast för fårskötseln hos större fårägare, utan jämväl för de med statsmedel jämlikt författningen understödda sambetena för får. Dessa sambeten äro avsedda för hjordar på minst 250, helst 700 får samt äro till för att möjliggöra fåravel hos mindre jordbrukare.

Det rätta ögonblicket för vidtagande av åtgärder i här berörda hänseende är nu inne. De svagare ställda jordbruket behöva en driftsform, som mera passar dem, och särskilt Norrlands jordbruk behöver hjälpas. Slutligen är fåravelns återuppbyggande ett allvarligt och trängande spörsmål ur bered-

skapssynpunkt. Finlands åtgöranden visa ock, vilken vikt man även på andra håll tillmäter fåraveln.

I anslutning till vad sålunda anförts tillåta vi oss alltså hemställa,

att riksdagen måtte besluta att fr. o. m. ingången av nästa budgetår inrätta en befattning såsom assistent åt statskonsulenten i fårskötsel med företrädesvis Norrland som tjänstgöringsdistrikt;

att till avlöning jämte resekostnader m. m. för den sålunda ifrågasatte assistenten för budgetåret 1939/1940 anvisas ett belopp av 8,500 kronor;

samt att till svenska fåravelsföreningen ställes ett belopp av 10,000 kronor för utbildande av fårherdar.

Stockholm den 23 januari 1939.

Nils Swartling.

Ivar Ekströmer.
